

תורה שיבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

י"ל לזיכוי רבבות אלפי ישראל ע"י קרן תר"ג
לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד הרה"ח ר' אריה (לייבל) בהרה"ח ר' יונה רובין ז"ל

פרשת כי תצא

אלול תשפ"ד | גיליון 7"ו

שבת של תורה פנינה שבועית לשולחן השבת

מדוע לא מחכים לרגל?

בפרשת בן סורר ומורה מפרש רש"י על הפסוק (דברים כא, כא) וְרָגְמָהוּ כָּל אֲנָשֵׁי עִירוֹ בְּאֲבָנִים וְמָת וּבְעֶרְתָּ הָרֶעַ מִקֶּרְפֶּךָ וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִרְאוּ, "מכאן שצריך הכרזה בבית דין, פלוני נסקל על שהיה בן סורר ומורה".

שאלה נפלאה שואל על כך בספר דקדוקי רש"י - עם ביאור מירא דכיא, להגאון רבי מרדכי הלוי זצ"ל מקהילת סלאווייטש (נדפס בשנת תרל"ח):

הרי גם למעלה בפרשת שופטים, בדינו של זקן ממרא נאמר (דברים יז, יג) וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרְאוּ, ושם פירש רש"י: "מכאן שממתניין לו עד הרגל וממיתין אותו ברגל", ומדוע כאן בן סורר ומורה לא פירש רש"י שממתנינים לו עד הרגל, אלא פירש שצריך ודי בהכרזה בבית דין? הלא דבר הוא!

על שאלתו זו הוא מציע תרוץ קולע ומבריק. על פי דברי הגמרא במסכת סנהדרין (טז, א) שדורשת מפסוקים שונים שכל ימיו של בן סורר ומורה אינם אלא שלשה חדשים בלבד. כלומר, שיש גזירת הכתוב שאפשר לדון אותו כבן סורר ומורה רק בתקופה מוגבלת ומצומצמת מאוד של שלשה חודשים מימי חייו בלבד, דהיינו מאז שהביא שתי שערות, עד שיעברו שלשה חודשים, ולא יותר.

אם כן, לא היה יכול רש"י לפרש שימתנינו לו עד הרגל, כי במקרים רבים עד שגיע הרגל כבר יעברו שלשת החודשים, לפיכך פירש כאן רש"י שהכוונה להכריז בבית דין.

כפתור ופרח!

שערי תורה מבט מסכם ומבוא לפרשת השבוע

הרבה גופי תורה תלויים בפרשת כי-תצא. ספר החינוך מונה לא פחות מ-73 מצוות בפרשה! רוב המצוות עוסקות בעניינים שבין אדם לחברו, לשמור על ממונו חברו, שכר פועל ודיני עבד. כן מופיעות בפרשה הרבה הלכות הנוגעות לענייני גיטין וקידושין, ושאר דינים הקשורים לשלחן ערוך אבן-עזר.

מה בפרשה:

דיני מלחמה • דיני בבית-דין • דיני עדות • דיני ממונות • סיוע לזולת ומתנות עניים • ירושת בכור • שילוח הקן • ציצית • לא תלבש • מעקה • לא תחסום • כלאים • תלישת צרעת • בל תאחר • טבילת טמא • מוציא שם רע • נערה מאורסה • מחזיר גרושתו • אשת איש • ייבום וחליצה • זכירת עמלק

נושאי הפרשה:

עונש גונב נפש ומכרו; המביישת איש אחר משלמת דמי בושת.

ו. בין אדם למקום

במהלך הפרשה נלמד גם כמה מצוות ואיסורים בין אדם למקום: שילוח הקן; ציצית; איסור לא תלבש; איסור כלאים בכרם, בבהמות ובבגדי צמר-ופשתן; איסור חסימת בהמה בעבודתה; איסור תלישת צרעת, וזכירת מעשה מרים; איסור איחור תשלום נדר לה'; איסור הקרבת בהמה שניתנה מתנה לעבירה; הרחקת טמא מהמחנה עד שיטהר; וזכירת מעשה עמלק ומחיתו.

ז. אבן העזר

הפרשה גם מלאה בהלכות אישות, קידושין וגירושין: רשימת פסולים לבוא בקהל; האיסור להתחתן עם גרושתו לאחר שהתחתנה עם איש אחר והתאלמנה או התגרשה ממנו; איסור אשת איש ואשת אב; דיני ייבום וחליצה.

מבט על פרשת כי תבוא הבע"ט:

מה בפרשה: רוב ככל פרשת כי-תבוא - מלבד מצוות ביכורים ומעשרות - עוסקת בדברי הברית שכרת משה עם ישראל לשמור את מצוות ה', כשהוא מרחיב ומפרט את הברכות הרבות שיבואו עליהם כשישמעו בקול ה', ומנגד, רשימת 98 קללות שיבואו אם חלילה יסורו מדרך ה'. נושאי הפרשה: ביכורים - ביעור מעשרות - חשיבותם של ישראל - הקמת אבנים - הר גריזים והר עיבל - ברכות וקללות - כריתת ברית עם ישראל - הנסים במצרים ובמדבר.

א. דינים במלחמה

בשעת מלחמת-הרשות מותר לוחם לקחת אשה מהשבי. חתן בשנה הראשונה לגישואיו, צריך להיות פנוי לביתו ואינו יוצא כלל למלחמה.

ב. פי שניים

חובה להעניק לבכור שני חלקים בירושה, גם אם הוא בנה של אשה שנואה.

ג. זולל וסובא

בן הגונב ממונו אביו במטרה לזלול ולסבוא, נהרג בסקילה בבית דין.

ד. דינים בבית דין

בפרשה נלמד מספר דינים הנוגעים לבית דין: מצוה לתלות על עץ את הנסקל, ולהורידו מהעץ בו ביום; המחויב מלקות לוקה 39 מלקות; האב או הבן פסולים להעיד זה על זה; וחל איסור להטות משפט יתום ואלמנה.

ה. בין אדם לחברו

כן נלמד בפרשה הרבה הלכות הנוגעות בין אדם לחברו: להשיב אבידה; לטעון חבילות על בהמה שנפלה בדרך; לבנות מעקה על הגג; לתת לפועל רשות לאכול בעת בציר הענבים; לשלם לפועל עני את השכר בו ביום; להשאיר לעני בשדה שכחה, עוללות ופאה; להחזיר משכון לעני כשהוא זקוק להשתמש בו; להתנהג ביושר במידה ובמשקל.

לא ליטול משכון מאלמנה; לא ללוות בריבית; לא להסגיר עבד שברח מאדוניו; עונש המוציא שם רע או החוטא עם נערה מאורסה, או בתולה שאינה מאורסה;

אוצר התורה יהלום מתוך הפרשה

וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכֹר לְשֵׁנִיָּה (כא, טו)
הכתוב נוקט זאת כדבר וודאי, שהבן הבכור בוודאי ייוולד לשנואה, יען כי ה' קרוב לנשברי לב לעודדם ולחזקם.

(אור החיים הק')

כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹדֵה (כא, יח)

אם הוא היה סורר וחוטא רק לעצמו, לא היו מחמירים כל כך בעונשו, אבל מאחר והוא גם 'מורה', כלומר שהוא מלמד את דרכיו הרעים לאחרים ומקלקל אותם, לכן יש להעניש אותו בחומרת הדין.

(הרה"ק מקאצק זי"ע)

וְאֵתָהּ עֲנִי וַיְגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹקִים (כה, יח)

המתעצל בעבודת ה' בטענה שהוא עייף ויגע, אות הוא שעדיין חסרה לו יראת שמים ולא ירא אלקים הוא.

(הרה"ק רבי ברוך ממעוז'בוז' זי"ע)

חיים של תורה מעלת וחשיבות לימוד חומש ורש"י

אמאי אין נהררים ללמוד פירוש רש"י?

"בשולחן ערוך פסק, דירא שמים יקרא תרגום וגם פירוש רש"י, ואנכי לא ידעתי מי פטרם לכמה מתופסי התורה, דהם לא יצאו מכלל יראי שמים, ואמאי אין נזהרין ללמוד גם פירוש רש"י. וכיון שהוא דינא דשולחן ערוך, ראוי להם לקיים הדבר, ובמקום שילמדו בענין אחר, ילמדו כל הפרשה מפירוש רש"י. ומי שחשקו לחדש חידושי תורה, יראה כמה תועלת נמשך בהגיע לפרק הקורא בפירוש רש"י, מדי שבוע בשבוע"

(כף החיים, להגה"ק רבי חיים פלאגי זי"ע, כו, ז)

בדרך התורה

הפרשה ולקחה מאוצרם של גדולי הדורות

לפתע, בעיצומה של הדרך, שקעו שני הסוסים ובוססו בשלג בלי יכולת להיחלץ. באין ברירה אחרת, צעד העגלון ברגליו לבדו עד לאחד הכפרים הסמוכים, וכעבור זמן מה חזר עם שני שוורים, אותם התכוון לרתום אל העגלה במטרה לחלץ אותה מהשלג.

ברגע שהבחין רבי נתן בשוורים קפץ מתוך הכרכרה, כשאף נעליו נשרו מעל רגליו במהלך הקפיצה המהירה. למרבה הפלא החל רבי נתן לרקד על גבי השלג ברוב עוז ושמחה, כל זאת ללא מנעלים לרגליו. לפליאת תלמידו החתם סופר לשמחה מה זו עושה, הסביר רבי נתן: מיום עומדי על דעתי לא עלה בידי לקיים מצוה דאורייתא של 'לא תחרוש בשור וחמור יחדיו', כעת כאשר העגלון הביא לכאן שוורים התכוון לרתום אותם אל העגלה יחד עם הסוסים, ירדתי תכף מהעגלה וזכיתי לקיים מצוה נדירה זו, ואיך לא אשמח וארקוד?

הקפות עם שק חלות

על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם (דברים כג, ה)

בעיצומה של יום שמחת תורה ציפו החסידים בעיר זוועה ללכניסתו של רבם הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע לעריכת ההקפות. הייתה זו שיאה של תקופת מלחמה העולם הראשונה ולפתע הגיעה ידיעה שכעת עובר בעיר גודו של חיילים ורסיים בדרם חזרה מהחזית. ביניהם, כך עברה הידיעה, נמצאים גם קבוצה נכבדה של יהודים שגויסו בכפייה לצבא הרוסי.

הרבי ר' שלומק'ה נכנס לבית המדרש, ובמקום להתחיל בהקפות פנה אל מקורבו הנאמן רבי יוסף קוז'ליק ז"ל, ופקד עליו: קח לך שק גדול, וסבב על כל בני היהודים בוועהיל ותאסוף חלות מכולם בעבור החיילים הרעבים!

סבר ר' יוסף לאסוף את החלות לאחר ההקפות, אך הרבי אמר לו: צא עכשיו תיכף ומיד, התורה תשמח בלעדיך, אבל החיילים היהודים צריכים לאכול לכבוד שמחת יום טוב!

הוא ציית לדברי הרבי, ולאחר כשעה חזר לבית המדרש ועמו שק מלא וגדוש בחלות, כשבאותה שעה עמדו בבית המדרש בהקפות אחרונות. נטל הרבי ר' שלמה'קה את שק החלות בידי והחל לרקד עם השק מסביב לבימה, עורך בהם 'הקפות' בהתלהבות עצומה ובשמחה של מצוה. שמחה של חסד עם יהודים רעבים ללחם.

הבטחת רש"י הקדוש לדורות

פי הוציא שם רע (דברים כט, יט)

בוורשה של לפני כ-140 שנה חי חוקר תורני בשם הרה"ג ר' יהושע יוסף כלבו ז"ל, שדרש והתבונן בתהלוכות ההיסטוריה היהודית והתחקה אחר כתבי יד ועתיקות.

במסגרת מסעותיו בכל רחבי העולם הגיע לצרפת וביקר במוזיאון בפריז, הוא ראה שם קרש חיתוך עתיק, ששימש שוחט וקצב כשמונה מאות שנה לפני כן. בשילוט שהנהלת המוזיאון הצמידה לקרש נכתבו כמה דברי הסבר על הפריט החריג: בימיו של רש"י הקדוש היה יהודי ששימש כשוחט וקצב, שיצא עליו שם רע. עקב כך אסרו חלק מהחכמים את שחיטתו, וחלקם הכשירוהו. רש"י הקדוש היה מהמכשירים והוא גזר ואמר: קרש חיתוך זה ישמש כהוכחה על כשרות הקצב, אם אכן הוא איש צדיק, לא ייראו עוד זבובים על קרש זה!

ואכן כך היה, וכך הווה עד היום הזה, אף זבוב אינו מתקרב לקרש, אפילו אם ימשחו עליו דבש או כל חומר אחר שדרך הזבובים להימשך אליו, ואפילו אם סביב לקרש יעופו זבובים רבים, הרי לקרש זה לא יתקרבו! (הובא בספר אמרי קדוש, מהודר, עמוד צג).

לפי גרסה אחרת דומה לכך (ישורון, ד, עמוד רנז; ספר רש"י תורתו ואישיותו עמוד 176): סמוך לדירתו של רש"י בעיר טרוייש, היה קיים עד לפני כמאה שנה בית מטבחים שמעולם לא נראה בו זבוב, ובשר אינו מתעפש בו אפילו יעמוד שנה תמימה ללא קירור! וזאת עקב כך שפעם שחטו הרבה בהמות בערב חג השבועות וכולם היו טריפות, וחששו לשחוט עוד, ורש"י הבטיח להם: המשיכו לשחוט, ובזכות זה לא ייראה זבוב אצלכם בבית המטבחים!

הריקוד בשלג

לא תחרש בשור ובחמור יחדו (דברים כג, ה)

במוצאי שבת קודש, תיכף אחר שהבדיל על הכוס, יצא פעם הגה"ק רבי נתן אדלר זי"ע לנסיעה דחופה מעירו פרנקפורט לעבר העיר אדנבלד, כדי להיפגש שם עם מושל העיר ולשכנע אותו לבטל גזירה שגזר על היהודים שבעירו.

למרות שהיה זה בלילות טבת הקרים ובחוץ השתוללה סערת שלגים, לא נמנע רבי נתן מלצאת לשליחותו בכרכרה רתומה לסוסים, כשאליו מתלווה תלמידו החתם סופר הק' זי"ע.

אין בכור נוטל בראוי כבמוחזק

הבכור נוטל חלק כפול בירושת אביו רק בנכסים שהיו קיימים ומוחזקים ברשות האב בזמן מיתתו, אבל הבכור אינו נוטל חלק כפול באותם נכסים שבשעת מיתת האב לא היו בחזקתו רק היו ראויים ועתידיים לבוא לרשותו.

כל הנסקלין נתלין

בתורה לא מצאנו עונש מוות תלוייה, ובי"ד עונשין רק בארבעה מיני מיתות, סקילה שריפה הרג וחנק. אולם כל הנהרגים בסקילה, תולים אותם על עץ לאחר סקילתם. התלייה היא לזמן קצר מאד, תולים את המת על עץ סמוך לשקיעת החמה, ומיד לאחר מכן, טרם שקיעת החמה מורידים אותו, וממהרים לקבורו עוד באותו היום.

ייבום וחליצה

אשה שהתאלמנה מבעלה והוא לא השאיר אחריו זרע, אסורה להינשא לאיש אחר, אלא מצוה על אחי המת לייבמה. כלומר, לקחתה לו לאשה כדי לקיים את שם אחיו. במידה והוא ממאן לייבמה, הריהו מקיים מצות חליצה. האלמנה אומרת לבית דין: "מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל וגו'", והאח אומר: "לא הפצתי לקחתה", ואז היא חולצת נעלו מעל רגלו ויורקת לפניו, ואומרת: "ככה יעשה לאיש וגו'". לאחר מכן היא מותרת להינשא לכל אדם.

לאו הניתק לעשה

אדם שעבר על איסור 'לאו' שניתק לעשה, אינו מקבל מלקות. המשמעות של לאו הניתק לעשה הוא מצות לא תעשה, שגם לאחר שעוברים עליה, אפשר לתקן את החטא על ידי קיום מצות עשה הכתובה אחריה. לדוגמה: "לא תגזול", ואם עבר וגזל, "והשיב את הגזלה אשר גזל" ובכך יתקן את החטא. גם אם עדיין לא יתקן את החטא אינו מקבל מלקות.

מחזור גרושה

אדם שגירש את אשתו, כל זמן שהיא לא התחתנה עם איש אחר, מותר לו ואף מצוה היא לו לחזור ולהתחתן עמה. אבל אם היא כבר נישאה לאיש אחר ואחר כך התאלמנה או התגרשה הימנו, חל איסור על הבעל הראשון לחזור ולקחת אותה לאשה.

גר עמוני ומואבי, אדומי ומצרי

גוי מצאצאי בני ארץ מואב או עמון שהתגייר, אסור לבוא בקהל ה'. כלומר אסור לו להינשא עם ישראלית, אלא עליו להינשא עם גיורת כמותו. גם כל צאצאיו של גר עמוני בכל הדורות אחריו לעולם ועד, אסורים לבוא בקהל. כל זאת לפי שהעמונים והמואבים החטאו את ישראל. לעומת זאת, גוי אדומי או מצרי שהתגייר, הרי הדור השלישי שלו, בן בנו, מותר לבוא בקהל ה'.

לשון של תורה

בללי רש"י הק' על דקדוק הלשון

תיבה דבוקה (נסמכת)

מילה שאינה עומדת ומתפרשת לעצמה, אלא היא דבוקה אל המילה שלאחריה, במקרה כזה ישתנה הניקוד של המילה הראשונה כדי להורות שהיא דבוקה למילה שלאחריה. למשל, המילה "שָׁבוּעַ", שמנקודת בדרך כלל בניקוד קמ"ץ באות הראשונה, הרי כשהיא סמוכה למילה "זאת" (בראשית כט, כז), שפירושו שבוע של זאת, דהיינו השבוע של האשה הזאת, הניקוד משתנה לניקוד שָׁוּא, ולכן נכתב בתורה שָׁבוּעַ-זאת. כך גם במילה "כָּבֵד", כשהיא דבוקה למילה "פֶּה", ישתנה הניקוד של האות הראשונה לניקוד שו"א, וייכתב כָּבֵד-פֶּה.

חבמת התורה

אמרות חכמה ופניני שפר מגדולי הדורות על פרשת השבוע

שוב ושוב ה"חלות" של הקידושין. כאשר רבי שמעון הציע חידוש זה לפני רבו הגאון רבי חיים מברסק זצוק"ל, מיד נענה רבי חיים ואמר לו: "מזל טוב!..." והסביר: הלא לפי החידוש שלך נמצא שגם ברגע זה התחנתת שוב, ועל כך מגיעה לך ברכת "מזל-טוב!..." השיב לו רבי שמעון: אין צורך לאחל שוב, כי כמו שהקידושין של החתונה חוזרים וחלים בכל רגע, גם ברכת המזל-טוב שבירכתם אותי אז בעת חתונתי, חוזרת ומתחדשת מאליה בכל רגע ורגע...

לא תחרש בשור ובחמור יחדו (דברים כג, ה)

משמו של רבינו אברהם אבן עזרא ידוע המאמר המחכים, שהבא לחרוז חרוזים עליו להקפיד חרוזים הולמים ומשובחים, כשהוא ממליץ על כך במליצה: "לא תחרוז בשור ובחמור יחדיו, את השור תיקח למישור, ואת החמור להר המור". כלומר אל תטעה לחרוז יחד את שני המילים 'שור' ו'חמור' אף ששניהם מסתיימים בתנועה אחת דומה 'ור'. אלא חריזה משובחת היא 'שור' עם 'מישור', ו'חמור' עם 'הר המור', כך ששניהם מסתיימים בשתי תנועות דומות.

גדלים תעשה לך על ארבע נפשות בסוד (דברים כג, יב)

יהודי ניסה פעם לשדל את מרן ראש הישיבה הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן זצוק"ל שיטיל חוטי תכלת בטליתו. רבי אהרן לייב ענה לו, שהואיל ואנשים רבים מתבוננים בהנהגותיו ויבואו לעשותו כמותו, הוא מעדיף להימנע מכך. טען האיש: 'אם כן, שראש הישיבה יסתיר את ציציות התכלת מתחת לבגדיו, וכך אף אחד לא ידע מכך...'

ענה לו ראש הישיבה בשאלה: 'זמנין לך שעכשיו אין לי ציציות תכלת מוסתרים מתחת לבגדתי?...'

השיב האיש: 'אם כן, כולם היו יודעים מכך...'. נענה לו ראש הישיבה בחיך: 'ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר!...'

כי יקח איש אשה (דברים כד, א)

הגאון רבי שמעון שקאפ זצוק"ל בעל השערי-יושר, חידש שהקידושין שמקדשים את האשה אינו 'קנין' שחל פעם אחת בעת הנישואין, אלא בכל משך ימי חי האיש והאשה, בכל רגע ורגע, מתחדש מאליו וחל

האם יש בתורה מילים בשפות אחרות?

מילים שאינן מלשון הקודש? ביאור מאלף, השופך אור בהיר על עניין זה, כותב בדרשות ר"י אבן שועיב (פרשת נח): כל המילים הללו מקורם בלשון הקודש, אלא שאחר כך הם נפלו והתפזרו בשאר השפות. כי בדור ההפלגה דיברו כולם רק לשון הקודש, עד שנפרדו לשבעים לשונות, ולישראל נשאר רק לשון הקודש, וכמה מילים מלשון הקודש נאבדו מישראל ונפלו בשאר השפות. [ביאור זה כתב גם בשל"ה הק' (פסחים), מצה עשירה, דרוש ג', אות שמ"א, ובחלק תושבע"פ, כלל פה קדוש], וכן נבחל קדומים (ואתחנן).

ארמית – היא לשון הקודש

חשוב לציין עוד, שכל הנידון הוא רק לגבי לשונות שאר העמים, אבל לגבי כל המקומות שהזכרנו לעיל מדברי רש"י שפירש פסוקים בלשון ארמי, יש בכך ביאור אחר, כפי שהאריך בשו"ת הרמ"א (סי' קכ"ו - קל"א) שתרגום אונקלוס הוא שניתן מסיני והוא הלשון שניתן בו גם כן התורה, כך שלשון ארמית הוא לשון הקודש כיון שניתן מסיני. ובכך נחלק שם הרמ"א בזה עם מהר"י מינץ שכתב שלשון ארמית הוא לשון הקודש משובשת, אבל לדעת הרמ"א ארמית הוא לשון הקודש שניתן בתרגום תורה מסיני.

זכר שנקרא במדינת ערביא 'יובלא', וכן דרשו שם את הפסוק (בראשית ג, ה) אשר כריתי לי, שהוא לשון מכירה במדינות הים, עיין שם עוד.

עוד דוגמאות

רשימה נוספות של דוגמאות למילים בלשונות אחרות מביא רבינו בחיי על הכתוב (דברים לג) 'וכימיך דבאך', וז"ל: 'אבל כפשוטו של מקרא פירוש 'וכימיך דבאך' - וכל ימיך תהיה ארצך וזבת השמן, ויהיה מלשון תרגום של (ויקרא טו, לג) 'זב, דאיב'. וכן מצינו הרבה לשונות בתורה שהם תרגום, כמו (בראשית לא, מז) 'אגר שהדותא', שהוא תרגום גלעד, וכן 'ואתה מרובבות קדש', ונבניאים (ישעיה כא, יב) 'אתא בקר וגם לילה אם תבעיון בעיו', וכן בכתובים (תהלים ט, ה) 'כי עשית משפטי ודיני' וכו'.

רבינו בחיי מרמז בקיצור שיש בעניין זה סוד כמוס, וז"ל: 'ולפי דעתי שיש לדבר הזה שורש, כי שם האדון המיוחד בשמו שהוא לשון הקדש, וכנגד שם השליח שהוא התרגום הוא מטטרון, ואינו רשאי להרחיב באור', עכ"ל (וראה קדושת לוי בפרשת דברים ביאור עמוק בזה).

מקור המילים בלשון הקודש

כל הנחשף לדברים אלו תמה מיד, איך יתכן שבתורתנו הקדושה יופיעו

צנומות: 'צנומות - צונמא בלשון ארמי סלע, הרי הן כעץ בלי לחלוח, וקשות כסלע'.
ה. בפסוק (בראשית ל"ב, כ"א) כי אמר אכפרה פניו - ונראה בעיני שכל כפרה שאצל עוון וחטא ואצל פנים כולן לשון קנוח והעברה הן, ולשון ארמי הוא, והרבה בגמ' וכפר ידיה בעי לכפורי ידיה בההוא גברא".

ו. בפסוק (בראשית מג, כ) בי אדוני: 'לשון בעיא ותחנונים הוא, ובלשון ארמי ביאא ביאא'.
ז. בפסוק (בראשית מט, כב) בן פורת יוסף: 'בן חן, והוא לשון ארמי אפריון נמטייה לרבי שמעון'.
ח. בפסוק (שמות לא, י) בגדי השרד: 'שהוא לשון ארמי, כתרגום של קלעים'.

ט. בפסוק (ויקרא כ, יז) חסד הוא: 'לשון ארמי חרפה, חסודא'.

י. בפסוק (דברים לב, יד) ודם ענבים תשתה חמר: 'חמר - יין בלשון ארמי'.
יא. בפסוק (דברים לב, כד) מזי רעב: 'מזי - לשון ארמי שער מזיא, דהוה מהפך במזיא'.

מילים בערבית ועוד שפות

מקור ליסוד זה אנו מוצאים בהרחבה בגמרא מסכת ראש השנה (כו). שדרשו את הכתוב 'יובל הוא' שהכוונה לתקיעה בשופר של איל

את הפסוק בפרשת השבוע (דברים כא, יד) לא תתעמר בה, מפרש רש"י הקדוש: 'לא תשתמש בה, בלשון פרסי קורין לעבדות ושימוש, עימראה, עכ"ל. גם בהמשך הפרשה מוזכרת מילה זו בפרסית, בפסוק (כד, ז) כי ימצא איש גנב נפש מאֲחֵיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמְרָ בּוֹ.

בארמית, בפרסית, ובאפריקאית

במרחבי התורה אנו מוצאים עוד פעמים רבות שרש"י כותב על מילים מסוימות בתורה שהן מילים בשפות אחרות, ונוכחי חלק מהם:

א. בפסוק (דברים ו, ח) 'והיו לטוטפות בין עיניך', מסביר רש"י, שתיבה זו מורכבת משתי תיבות מלשונות העמים, 'טט' - פירושו 'שתיים' בשפת מדינת כתפי, ו'פת' - פירושו 'שתיים' בשפת בני אפריקי. (ראה סנהדרין ד, ב).

ב. בפסוק (בראשית לב, כה) ויאבק איש עמו: 'ולי נראה שהוא לשון ויתקשר, ולשון ארמי הוא, בתר דאביקו ביה, ואבק ליה מיבק, לשון עניבה'.

ג. בפסוק (בראשית מא, ח) חרטומי מצרים: 'הנוחרים בטימי מתים, ששואלים בעצמות. טימי - הן עצמות בלשון ארמי'.

ד. בפסוק (בראשית מא, כג) שבלים

רוצים להעמיק ולהרחיב אודות פולמוס זה? יש לכם הערות והוספות? שלחו לנו gts025002018@gmail.com הפנימים המובחרים מתפרסמים בגיליון במדור 'מכתבי תורה' אחת לחודש

יודעים את התורה

מבדק ובחינה עצמית בפר' השבוע עם פירוש רש"י

א. בפני כמה אנשים צריכים ההורים להתרות בנן הסורר?

א. שני אנשים. | ב. שלשה אנשים. | ג. סנהדרין של כ"ג.

ב. מה פירוש המילה 'קללה' בתורה?

א. לשון נידוי וחרם. | ב. לשון קלקול וחורבן. | ג. לשון ביוזון וקלון.

ג. קן הנמצא על הארץ האם יש בו מצות שילוח?

א. גם על הארץ יש מצות שילוח הקן. | ב. רק למעלה מג' טפחים יש מצות שילוח. | ג. רק למעלה מארבע אמות יש מצות שילוח.

ד. האם לאחר עשרה דורות מותר עמוני ומואבי לבוא בקהל?

א. אסורים רק עשרה דורות, ולאחר מכן מותרים. | ב. אסורים עד עולם, אפילו לאחר עשרה דורות. | ג. עמוני מותר ומואבי אסור.

התהבלה תרומה להתקנת עמדות נדרים + בישיבות או בתי כנסת מרכזיים

- העמדות חסומות לכל פעילות ותתאפשר בהם אך ורק עריכת מבחני 'תורה שבכתב'
- ההתקנה תתאפשר לאחר קבלת אישור בכתב של הנהלת הישיבה / בית הכנסת

לרישום ופרטים נוספים - פנו אלינו: 02-5002018

בהשגרת הודעה באיזור האישי או דרך המענה האנושי או באמצעות נדריים, בשלוחת האזור האישי

תורה והלכה

נושאים הלכתיים מתוך הפרשה

אבידה הנמצאת בבית הכנסת, למי היא שייכת?

מ"ד) שגם לו יהי שיש יד להקדש, מכל מקום אין חצר קונה אלא בחצר המשתמרת, ובית הכנסת אינו חצר המשתמרת משום שרבים יוצאים ונכנסים שם.

לאור זאת, כותבים הפוסקים, שאפילו אם מדובר בבית כנסת פרטי שאינו הקדש, שלפי הטעם הראשון אין יד להקדש ובמקרה כזה לכאורה היה בית הכנסת אמור לזכור באבידה, אבל לפי הטעם השני שהוא חצר שאינו משתמרת, הרי גם בית הכנסת פרטי הוא מקום שרבים נכנסים ויוצאים, ואינו נחשב חצר המשתמרת.

מצלמות אבטחה

עם זאת, כותב בספר אמרי יעקב (על שולחן ערוך הרב, חו"מ, סיק ד, סעיף ט, בביאורים), שאם מצא את המציאה בבית הכנסת בכורך מיד כשפתח את הילת לפני ביאת רבים לשם, או אפילו במקום שרבים נכנסים ויוצאים, אך הגבאי הממונה על ההקדש נמצא שם ורואה כל המתרחש, [כגון שיש שם מצלמות אבטחה], יחזיקה את החצר המשתמרת והרי המציאה שייכת לבעל בית הכנסת ולא למוצא.

בפרשת השבוע אנו לומדים בתורה את מצות השבת אבידה כאמור (דברים כב, ג) וכן תעשה לְכָל אֲבֵדַת אֲחֵיךָ אֲשֶׁר תֵּאבֵד מִמֶּנּוּ וּנְמָצָאתָהּ לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם.

הפוסקים דנים בשאלה מעניינת ומצויה: אדם המוצא בבית הכנסת אבידה שאין בה סימן ואין בה חיוב הכרזה, כגון מטבע או שטר כסף, האם הוא יכול לקחת את האבידה לעצמו, או שמא הנהלת בית הכנסת כבר זכתה באבידה זו לעצמה מדין קניין חצר.

אין יד להקדש

המשנה ברורה (סי' קנד, נט) פוסק - על פי דברי המגן אברהם בשם האגודה - שהמוצא יכול ליטול את האבידה לעצמו, ובית הכנסת לא זכה באבידה, יען כי חצר קונה מדין 'ד', ואין יד להקדש.

חצר שאינה משתמרת

אמנם יש המעירים על כך, שאין זה דבר מוסכם שאין יד להקדש, ולדעת כמה ראשונים יש יד להקדש (ראה מגן גיבורים ורעק"א שם). אולם כבר השיב על כך בשו"ת חתם סופר (או"ח סי'

שמות הזוכים בהגרלה א' מסדרת הגרלות במבצע 'משנה תורה' 70 זוכים ע"ס 100 ש"ח

הבה"ח יוסף ישראל אנגל - צפת, לעלוב
 נינק וחכים משה אקשטיין - מודיעין עילית, עטרת שלמה
 הרב יהודה ארליכמן - מודיעין עילית, עטרת שלמה
 הרב מרדכי דב בויםגלד - בני ברק, אלכסנדר
 נינק וחכים דוד בוכרים - בית שמש
 הרב משה בורד - ביתר עילית, נדבורנה
 נינק וחכים יצחק בן חיים - ירושלים, שאו מרום עינים
 נינק וחכים שלמה ברגר - בני ברק, פרדס כץ
 הבה"ח מאיר צבי ברוין - ירושלים, בעלזא
 הרב אברהם ברנדווין - חיפה
 הרב דניאל גרבי - קרית אתא, משכן משה
 הבה"ח אלישע גולדבאום - כרמיאל, ישיבת בני עליה עפולה
 הרב פייבל גולדברג - אלעד, מדרש אליהו
 נינק וחכים שמואל גלבך - בית שמש, ברסלב בית שמש
 הרב משה גרליץ - אשדוד, מתבתא דרבי יוחנן
 הבה"ח יצחק דנינו - ירושלים, אור שמואל
 הרב עזריאל הורוביץ - ירושלים, בעלזא
 הרב יהושע ורנר - ביתר עילית, סלונים
 הרב אברהם זיבאלד - מודיעין עילית
 הרב יעקב זיסמן - אלעד, כתר תורה בני ברק
 הרב בנימין חשין - מודיעין עילית, נחלת משה
 הרב דוד יוסף חשין - ביתר עילית
 הבה"ח בונם יואל טויסיג - בני ברק, אלכסנדר
 הבה"ח משה ינובסקי - בית שמש, דעת שלמה
 הרב יחזקאל כהן - בני ברק, פוניבו
 הרב אוריאל כהן - ירושלים
 הרב ישראל כרמל - תל אביב - יפו, כולל ישיבת חידושי הרי"ם
 נינק וחכים אליעזר לוגר - לוד
 הבה"ח יהודה פנחס לוינטל - ירושלים, סערט ויזניץ
 הרב יעקב ליער - מודיעין עילית, אורחות תורה
 הרב מאיר לייפר - בני ברק
 הבה"ח יהודה לנדאו - בית שמש, שער התלמוד
 הרב אליהו לנדי - לוד, ישיבת בית א-ל
 הרב ישעיהו מונדרי - ערד, גור ערד
 הרב יחזקאל מושקוביץ - בני ברק, כולל חזו"א
 הרב אליהו מזוריב - ביתר עילית
 הרב שמעון מימון - בני ברק, נר דוד
 הרב אברהם מלכא - ירושלים, פתח אורה
 הבה"ח חיים סיגעל - ירושלים, משכן ישראל
 הבה"ח מרדכי עבאדי - אשדוד, תורת דוד
 הבה"ח חננאל עומסי - ירושלים, דעת חיים
 הבה"ח ישעיה אשר זליג פאקטע - בית שמש, בית הלוי בית שמש
 הרב אהרן פטרובר - ביתר עילית
 הרב ישראל מאיר פלם - רכסים
 הבה"ח ישראל מאיר פלנטהר - ירושלים, פורת יוסף
 הרב יהונתן פרידמן - בני ברק, איילת השחר רעננה
 הרב אהרון פרנקל - קרית יערים, חניכי הישיבות
 הבה"ח יוסף חיים קבלו - קרית גת, תורת אברהם
 נינק וחכים יוסף מאיר א. קליין - מודיעין עילית, ויזניץ
 הרב אהרן קנטור - בית שמש
 הרב יהושע מרדכי קפל - חיפה, סערט ויזניץ
 הרב קלמן קראוס - בני ברק, מורשה לדעת
 נינק וחכים נפתלי ראזנפעלד - ירושלים, תולדות אהרן
 הבה"ח שמעון יהודה ראזנברג - בני ברק, אורחות תורה
 הבה"ח ישראל רבינוביץ - בני ברק, תורת משה
 נינק וחכים מרדכי רובין - גבעת זאב, דרכי יושר
 הרב יעקב רוזנברג - בית שמש, והגית
 הרב יהושע שמחה רוזנטל - קרית גת
 נינק וחכים משה רינמן - מודיעין עילית, פרי התורה
 נינק וחכים אליהו שולביץ - תפרה, הדסים
 הרב אלחנן שורץ - עפולה, נחלת משה
 הרב זאב אריה שטיגליץ - בני ברק
 הרב משה שטיינברג - ביתר עילית
 נינק וחכים שלמה זלמן שטרן - ירושלים, באבוב
 הבה"ח משה שנברגר - ביתר עילית, עטרת שלמה
 הרב נפתלי שפירא - ערד
 הבה"ח אליהו שפר - אשדוד, וילקומיר
 הרב אהרן מאיר שקלים - בני ברק
 הרב יחיאל שריבט - בית שמש, שפתי חיים
 הבה"ח מאיר תם - נתיבות

מבצע 'משנה תורה' מוכשיך בעוז והתעצומות

בין כלל הלומדים והנבחנים

אשר מקפידים על לימוד ומבחנים רצופים לאורך כל ספר
 דברים נערכים הגרלות ענק עם מאות זוכים על פרסים רבים

70 זוכים

גם בבין הזמנים,
 נשארים מחוברים!
הגרלה נערכה!
 חודש מלא
 מועד ההגרלה: ר"ח אלול תשפ"ד

70 זוכים

בלימוד התורה
 זוכים לתשובה שלמה!
הגרלה ב'
 ללומדים ונבחנים משך כל
 חודש אלול
 + 30 זוכים מתוך הנבחנים ברציפות בחודשי אב, אלול
 מועד ההגרלה: מוצאי ר"ה תשפ"ה

70 זוכים

חבוקים ודבוקים,
 בידח האיתנים!
הגרלה ג'
 ללומדים ונבחנים משך כל
 חודש תשרי
 + 30 זוכים מתוך הנבחנים ברציפות בחודשי אב, אלול, תשרי
 מועד ההגרלה: ר"ח חשוון תשפ"ה

100 זוכים

כי התורה כוללת,
 כל הטובות!
הגרלה ד'
 ללומדים ונבחנים משך כל
 ספר משנה תורה - דברים
 מועד ההגרלה: ז' בחשוון תשפ"ה

370 זוכים בהגרלות ענק!

על מנת להיכנס להגרלות, יש לערוך בהצלחה לכה"פ 80% מהמבחנים
 שימו לב: כל ההגרלות והפרסים, הינם בתוספת להגרלות הקבועות
 הנערכות עם עשרות זוכים מדי שבוע בסכומים גדולים

הודעה נשלחה לזוכים | הזכיה נשלחת לכתובת הרשומה במערכת,
 במידה וישנה אי התאמה נא ליצור קשר בשעות המענה האנושי